

41P
11946

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА
ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНОЇ ТА ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Кафедра економіки та моделювання ринкових відносин

ДИПЛОМНА РОБОТА

БАКАЛАВРА

на тему: «Сучасні підходи до управління ліквідністю банку»

«Modern approaches to bank liquidity management»

**Виконала : студентка II курсу (СК) денної форми навчання
напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» ОКР - бакалавр**

Березіна Владислава Юріївна

Керівник

д.е.н., проф. Осипов В.І.

Рецензент:

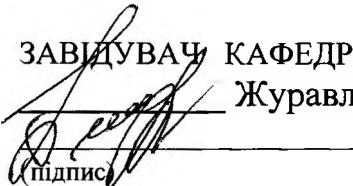

**д.е.н., проф., зав. каф. ОНЕУ
Кузнєцова Л.В.**

Рекомендовано до захисту :
Протокол засідання кафедри
№ 10 від 26.05.2016 р.

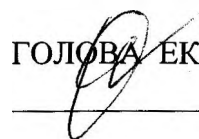
Захищено на засіданні ЕК № 9
протокол № 36 від 21.06.16 р.
Оцінка півні 81
(за національною шкалою, ECTS, бали)

ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ
Журавльова Т.О.

(підпис)

ГОЛОВА ЕК

(підпис)

(прізвище, ініціали)

2016

779123

АНОТАЦІЯ

Робота містить 81 сторінки, 26 таблиць, 12 рисунків, список використаної літератури з 69 найменувань, додатків.

Мета дослідження. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розроблення системи заходів з управління ліквідністю банків.

Завдання дослідження: комплексно обґрунтувати суть банківської ліквідності; виявити та систематизувати чинники впливу на банківську ліквідність; дослідити елементи управління банківською ліквідністю, вивчити інструменти впливу Національного банку України на ліквідність окремих банків та банківську систему загалом.

Предметом дослідження є система фінансових відносин, зумовлених механізмами регулювання, управління та оптимізації банківської ліквідності.

Об'єктом дослідження є ліквідність та платоспроможність АТ «ОТП банк»

Методи дослідження. У процесі роботи використовувалися такі методи досліджень: системної оцінки, вибірки, узагальнення, порівняння.

Інформаційну базу дослідження становлять нормативні та законодавчі акти, які регулюють діяльність банків, зокрема, банківське законодавство, інструкції та положення НБУ, монографічні роботи і статті вітчизняних і зарубіжних економістів у фахових економічних виданнях, матеріали науково – практичних конференцій та семінарів з питань управління банківською ліквідністю, статистичні дані НБУ, фінансова та статистична звітність банків тощо.

Розробленні в роботі пропозиції можуть бути застосованні для покращення діяльності банків України.

Рік виконання кваліфікаційної роботи 2015

Рік захисту роботи 2016.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ	
1.1 Сутність ліквідності банку	7
1.2 Фактори, що впливають на ліквідність банку	12
1.3 Організаційне та інформаційне забезпечення аналізу ліквідності банку	16
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ	
2.1. Методичне забезпечення аналізу ліквідності банку	21
2.2 Аналіз діяльності АТ «ОТП банк» та система управління ліквідністю та платоспроможністю в банку	35
2.3 Аналіз динаміки показників достатності капіталу АТ «ОТП банку» та розрахунок економічних нормативів регулювання діяльності банку	39
2.4 Аналіз платоспроможності та ліквідності АТ «ОТП банк»	42
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ	
3.1 Стратегії та методи управління ліквідністю банку	53
3.2 Рекомендації щодо покращення діяльності АТ «ОТП банк»	59
3.3 Закордонний досвід управління ліквідністю банку	63
ВИСНОВКИ	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	75
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Процеси економічної трансформації в країні потребують адекватних перетворень у всіх сферах економічної діяльності, в тому числі у банківській системі. За роки економічної незалежності в Україні побудована власна банківська система, проте становлення економіки ринкового типу потребує нових підходів до функціонування банків, підвищення якості банківських послуг, забезпечення стійкості та ліквідності. На сучасному етапі дотримання ліквідності та її забезпечення є однією із нагальних потреб діяльності банків, адже саме завдяки ліквідності банки зберігають і примножують кошти клієнтів, своєчасно задовольняють попит на кредитні ресурси. Ліквідність є умовою самозбереження банку, оскільки підтримання належного рівня ліквідності банку дає змогу постійно залишатися платоспроможним, створюючи цим достатні умови для досягнення основних цілей банківської діяльності та стійкого розвитку економіки. Проте нині більшість банків зіткнулися із проблемою забезпечення оптимального рівня ліквідності, відсутністю обґрунтованих методів оцінки та діагностики. З урахуванням цього в Україні є потреба розробити сучасні підходи до оцінки та регулювання банківської ліквідності, а також запровадити нові методи управління в банківській практиці. Наявність проблемних аспектів забезпечення ліквідності вітчизняних банків зумовлює актуальність та необхідність цієї дисертаційної роботи.

Дослідженню банківської ліквідності присвячено багато наукових праць. В Україні цю проблему вивчали такі науковці, як А. М. Герасимович, Я. В. Грудзевич, О. В. Дзюблюк, Л. М. Кіндрацька, В. В. Корнеєв, А. М. Мороз, Б. Л. Луців, Л. О. Примостка та ін. Серед російських вчених слід відмітити праці Л. Г. Батракової, М.Б. Диченка, В.В. Кротонова, О.І. Лаврушина, Г.С. Панової. Фундаментальними з даної проблематики є праці Пітера С.Роуза та Сінкі Дж.Ф.

Разом із цим, теорія та практика забезпечення банківської ліквідності засвідчують, що окремі аспекти даної проблематики залишаються малодослідженими та потребують детальнішого вивчення. Зокрема, не вивчені в

комплексі методи управління ліквідністю в умовах конкурентного середовища, відсутній системний підхід до оцінки ліквідності. Недостатньо обґрунтованими є питання побудови ефективного механізму прогнозування банківської ліквідності. Вирішення цих та інших проблем забезпечення ліквідності банків зумовлює необхідність подальшого дослідження, що й визначило вибір теми, мету та завдання даного дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розроблення системи заходів з управління ліквідністю банків; вироблення методичних та практичних рекомендацій щодо її впровадження у вітчизняну банківську систему.

Реалізація даної мети зумовила необхідність постановки та вирішення таких завдань:

- комплексно обґрунтувати суть банківської ліквідності;
- виявити та систематизувати чинники впливу на банківську ліквідність;
- встановити взаємозв'язок конкурентного середовища фінансового ринку та ліквідності банку;
- комплексно дослідити елементи управління банківською ліквідністю;
- проаналізувати структуру активів, зобов'язань та капіталу банку і розробити алгоритм їх оптимізації на основі використання інструментарію економіко-математичних методів;
- вивчити інструменти впливу Національного банку України на ліквідність окремих банків та банківську систему загалом.

Предметом дослідження є система фінансових відносин, зумовлених механізмами регулювання, управління та оптимізації банківської ліквідності.

Об'єктом дослідження є банківська ліквідність як системо утворюючий чинник функціонування банків у системі грошово-кредитних відносин за умови наявності конкурентного середовища.

Методи дослідження. У процесі роботи використовувалися такі методи досліджень: 1) системної оцінки (при визначенні ліквідності як однієї із

характеристик діяльності банку в системі грошово-кредитних відносин); 2) вибірки, узагальнення, порівняння, групування (при дослідженні конкурентного середовища ринку банківських продуктів; при визначенні рейтингу банків за показниками ліквідності); 3) методи графічного зображення даних (при оцінці показників діяльності банків); 4) методи математичного моделювання (при дослідженні моделей управління банківською ліквідністю; при визначенні потреби банку в запасі ліквідності; при узгодженні термінів виконання зобов'язань за активними та пасивними операціями); 5) методи прогнозування (при визначенні потреби в грошових коштах за умови дисбалансу ліквідності); 6) методи дистанційного аналізу (при проведенні рейтингової діагностики банку).

Інформаційну базу дослідження становлять нормативні та законодавчі акти, які регулюють діяльність банків, зокрема, банківське законодавство, інструкції та положення НБУ, монографічні роботи і статті вітчизняних і зарубіжних економістів у фахових економічних виданнях, матеріали науково – практичних конференцій та семінарів з питань управління банківською ліквідністю, статистичні дані НБУ, фінансова та статистична звітність банків тощо.

ВИСНОВКИ

Отже, можна зробити наступні висновки. Ліквідність та платоспроможність банку складається поступово, в процесі його розвитку, збільшення кількості й обсягів здійснюваних ним активних і пасивних операцій. На сучасному етапі розвитку банківської системи України процес управління ліквідністю та платоспроможністю банків регламентується Законом України "Про банки і банківську діяльність" та нормативно-законодавчими актами НБУ.

Управління ліквідністю та платоспроможність в Україні здійснюється на двох рівнях: централізовано на рівні Національного банку України; децентралізовано-на рівні окремого комерційного банку.

Оцінка ліквідності банку є однією із найважливіших завдань управління банком, зважаючи на механізм і змінність активних та пасивних операцій в якісному і кількісному вимірах. Оскільки ліквідність банку є складним системним поняттям, то її неможливо оцінити за допомогою одного показника, і, як наслідок, для цього використовують ряд показників, які в комплексі дають можливість системно оцінити рівень ліквідності банку.

Для оцінки рівня ліквідності виокремлюють два методи: на основі фінансових коефіцієнтів, які розраховуються за балансом і відображають ліквідний стан банку (ліквідність балансу); на основі визначення потенційної потреби в ліквідних коштах банку для виконання своїх зобов'язань (ліквідність банку).

В Україні нормативні показники ліквідності для банків встановлюються Національним банком України з метою регулювання ліквідності та забезпечення їх стійкості та надійності. За роки становлення банківської системи України економічні показники зазнали значних змін. Ці зміни зумовлені такими обставинами, як банкрутство багатьох банків, що призвело до необхідності посилення вимог щодо платоспроможності та ліквідності; приєднання України до Базельської конвенції щодо ефективного банківського нагляду.

Серед методів, які використовуються для оцінки ліквідності, можна виділити методи внутрішньої та зовнішньої оцінки ліквідності. Методи внутрішньої оцінки ліквідності включають: коефіцієнтний аналіз ліквідності

балансу; аналіз платіжних потоків; оцінку величини чистого відпливу зобов'язань банку. Методи зовнішньої оцінки ліквідності включають: оцінку зміни характеристики платоспроможності банку.

Оцінка ліквідності є передумовою для проведення прогнозних дій на певний термін, який залежить від напрямків та цілей діяльності банку. В основу роботи прогнозу на майбутнє покладено два основних моменти: прогнозування, відповідно до укладених договорів на даний час; прогнозування зміни ліквідності незалежно від укладених на даний момент договорів.

Протягом останніх років, на противагу загальноновизнаним методам оцінки та аналізу банківської ліквідності, використовуються так звані дистанційні методи. Їх основу становлять рейтинги загалом та рейтинги банку, які не слід ототожнювати.

Рейтингову діагностику можна проводити не тільки з метою визначення фінансової неспроможності банку, а й для використання диференційованого підходу при проведенні грошово-кредитної політики Національного банку, для інформування потенційних клієнтів банківських структур.

Діяльність банку в Україні пов'язана із ризиком ліквідності. Його слід розуміти як ризик, який виникає за наявності труднощів при продажу активів, саме тому його існування можна пояснити відсутністю доступних коштів для обслуговування поточних зобов'язань або як ризик надлишкової ліквідності. Виділяють при оцінці ризику ліквідності ризик втрати ліквідності, який визначимо як імовірність можливого виникнення труднощів із своєчасним перетворенням активів у більш ліквідну форму в зв'язку із неспівпадінням обсягів і термінів залучення та розміщення фінансових операцій. Таким чином, ризик ліквідності має дві складові: цінову і кількісну. Зниження цих ризиків можливе за умови застосування одного зі способів: компенсації втрат, які виникли в наслідок настання несприятливих обставин; підвищення якості управління ризиками; введення обмежень на проведення ризикових операцій.

Проведений аналіз ліквідності АТ «ОТП банк» за останні три роки (2013-2015 рр.) дає підстави для наступних висновків: ризик ліквідності в банку

знаходиться на достатньому рівні, але при цьому треба відзначити, що він є цілком контрольованим з боку менеджменту банку.

Порівняльний аналіз ліквідності АТ «ОТП банк» та банків 1-ї групи за класифікацією НБУ свідчить, що досліджуваний банк володіє високоліквідними коштами в недостатніх обсягах в порівнянні із банками-конкурентами.

Динаміка достатності капіталу за аналізований період свідчить про підвищення захищеності капіталу банку від ризику та інфляції за рахунок вкладень коштів у нерухомість та цінності; рентабельність активів відзначена збільшенням, що свідчить про підвищення здатності банку забезпечувати достатній обсяг прибутку по відношенню до активів банку.

Такі показники як резерви (коридор зростання від 21 до 78,82 %), статутний капітал (приріст + 38,68 %) та інші залучені кошти, які продемонстрували вражаюче зростання яке склало 1299,01 %. Серед ключових елементів зобов'язань банку зниження продемонстрували кошти банків (приріст -58,19 %) та кошти юридичних осіб (-86,96 %), в той час коли активне зростання показали лише кошти фізичних осіб (приріст +38,01 %). Зміна показників саме таким чином, свідчить про переорієнтацію банку на ресурсну базу сформовану за рахунок фізичних осіб і збалансування обсягу портфелів фізичних та юридичних осіб. Необхідно також зазначити, що значно зріс показник субординованого боргу банку, що свідчить про збільшення його надійності. По аналізованих статтях активу спостерігається позитивна динаміка, що можна розцінити як сприятливий факт у діяльності Банку. У кінцевому підсумку тенденція зростання аналізованих показників матиме позитивний вплив на кінцевий фінансовий результат діяльності аналізованої кредитної установи. Кредитний бізнес є одним з основних напрямків діяльності АТ «ОТП банк» . У числі основних напрямків у кредитних операціях АТ «ОТП банк» у відповідності зі стратегією банку є кредитування підприємств малого та середнього бізнесу, а також споживче кредитування.

Отже, в банку проводиться задовільна політика управління активами та пасивами в частині збалансування їх строків для забезпечення ліквідності та платоспроможності банківської установи, але в подальшому необхідно вирівняти

структуру активів і пасивів, насамперед за рахунок покращення депозитної бази банку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Афанасьев А. О. Гроші та кредит: Конспект лекцій [Текст] / А. О. Афанасьев, Т. Б. Кузенко, Р. А. Фісічкін. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2006. – 180 с.
2. Авраменко В. Знецінення ліквідності банків. // Вісник НБУ. – 2015. – №5 .- с. 26 – 29.
3. Альошин В. Здобутки та завдання банківської системи України // Вісник НБУ – 2014 - №6.
4. Аналіз діяльності комерційного банку. Навчальний посібник // За ред.. проф.. Ф.Ф. Бутинця та проф. А.М. Герасимовича. – Житомир: ГПП “Рута”, 2014. – 384 с.
5. Антипова О.Н. Управление банковской ликвидностью // Банковское дело – 2007. – №11. – С. 6 – 9.
6. Болдова А.А. , Мойко В.Ю. Ринок фінансових послуг України: глобалізаційний аспект / А.А. Болдова, В.Ю. Мойко // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України.- 2014 – № 1. – С.72-78.
7. Васильєва Т. А. Суб’єкти інвестиційного ринку: характеристика, повноваження, проблеми функціонування / Т. А. Васильєва, С. В. Леонов, О. В. Макарюк // Вісник Сумського національного аграрного університету. – Серія “Економіка та менеджмент”. – 2009. – Випуск 5(36). – С. 3–9.
8. Васильченко З. М. Фінансова консолідація як сучасна тенденція розвитку банківського бізнесу [Текст] / З. М. Васильченко // Світ фінансів, № 3 (8), 2006. – С.60-70.
9. Версаль Н.І. Основи банківського менеджменту: практикум: навч. посібник. / Н.І. Версаль. – К.: Фітосоціоцентр, 2013. - 184.
10. Власенкова Ю. Еволюція фінансових посередників: від банків до фінансових супермаркетів / Ю. Власенкова // Фінансовий ринок України. – 2008. – № 7. – С.37-39.
11. Дарбинян А. Р. Институты финансового посредничества в современной экономике / А. Р. Дарбинян, Э. М. Сандоян // Бюлетень

Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2010. – № 1 (3). – Том 1. – С. 89-99.

12. Деревська О.Б. Тенденції та перспективи розвитку банківської системи України / О.Б. Деревська // Вісник університету банківської справи Національного банку України. – 2010. - №6. – С.26-31

13. Дроздовская Л. П. Банковская сфера: механизм информационно-финансовой интермедиации: монография / Л. П. Дроздовская, Ю. В. Рожков / под науч. ред. проф. Ю. В. Рожкова. – Хабаровск : РИЦ ХГАЭП, 2013. – 320 с.

14. Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми: Сумський державний університет, 2013. – Т. 3. – С. 205-207.

15. Єпіфанов А.О. Базель II: проблеми та перспективи використання в національних банківських системах : монографія / за редакцією А.О. Єпіфанов, І.О. Школьник ; [А.О. Єпіфанов, І.О. Школьник, П. Райхлінг та ін.]. – Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2011. – 261 с.

16. Єпіфанов А. О. Методологічні складові ефективного розвитку банківського сектору економіки України : монографія / А. О. Єпіфанов. – Суми : ВТД "Університетська книга", 2007. – 417 с. – ISBN 978-966-680-362-0

17. Єпіфанова А.О. Інтеграційні процеси на фінансовому ринку України : монографія / за заг. редакцією д-ра екон. наук А.О. Єпіфанова, д-ра екон. наук І.О. Школьник, д-ра екон. наук Ф.Павелки ; [А.О. Єпіфанов, І.О. Школьник, Ф. Павелка та ін.]. Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2012. – 258 с.

18. Єрмошенко А. М. Порівняння основних моделей банківського страхування / А. М. Єрмошенко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 3. – С.167-175.

19. Єрмошенко А. М. Теоретичні і практичні аспекти інтеграції страховиків і банків / А. М. Єрмошенко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Вип. 22. – С.230-240.

20. Журавльова Т.О. Фінанси: навчальний посібник. // Журавльова Т.О., Ганевич Є. М., Здорікова Т.С. - К.: «Освіта України» 2014. – 716 с.

21. Журавльова Т.О., Назаркіна Л.І. Кредитування та розрахунки / Журавльова Т.О., Назаркіна Л.І.// Одеса: Фенікс 2009 224С.
22. Закон України про внесення змін до розділу VIII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" щодо зменшення навантаження на фонд оплати праці №219-VIII від 02.03.2015.
23. Звіт Ради міжнародної організації комісії з цінних паперів, жовтень 2013 року // Офіційний сайт Ради міжнародної організації комісії з цінних паперів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD427.pdf>
24. Ильина Т. Г. Финансовое посредничество в экономике / Т. Г. Ильина // Проблемы учёта и финансов. – 2011. – № 4. – С. 40–42.
25. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/informaciya-pro-stan-i-rozvitok.html>
26. Козьменко О. В. Нові вектори розвитку страхового ринку України : монографія / [О. В. Козьменко, С. М. Козьменко, Т. А. Васильєва та ін. ; керівник авт. проекту проф. О. В. Козьменко] Суми : Університетська книга, 2012. 316 с.
27. Козьменко О. В. Нові вектори розвитку страхового ринку України: монографія / О. В. Козьменко, С. В. Козьменко, Т. А. Васи-льєва та ін. // Кер. авт. проекту д.е.н.,проф. О. В. Козьменко. – Суми: Університетська книга, 2012. – 315 с.
28. Козьменко О. Трансформування банківської системи України під впливом іноземних фінансових конгломератів / О.Козьменко, В.Козирев// Вісник національного банку України. – 2014. – № 8 – С.12-15.
29. Козьменко О.В. Страховий і перестраховий ринки в епоху глобалізації : монографія / О.В. Козьменко, С.М. Козьменко, Т.А. Васильєва та ін.. – Суми : Університетська книга, 2011. – 388 с.
30. Козьменко С. М. Обмеження і межі присутності іноземного капіталу у вітчизняній банківській системі / С. М. Козьменко, Ф. І. Шпиг // Вісник Української академії банківської справи. – 2006. – № 2. – С.105-109.

31. Козьменко С. Н. Проблемы слияний и поглощений коммерческих банков / С. Н. Козьменко, Ф. Линсли // Банківська система України: теорія і практика становлення: В 2 т. Т.1. – С.55-62.

32. Комплексна програма розвитку фінансового ринку України на 2015 – 2020 роки — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT1328.html

33. Корнеев В. Банкоцентрична основа фінансового ринку України / В. Корнеев // Економіка України. – 2008. – № 9. – С.18-27.

34. Костюченко О.А. Банківське право Підручник / / Костюченко/ 2-ге вид., переробл. та до-пов,- К.: Атіка, 2011.- 376 с.

35. Кремень В.М. Діяльність фінансових конгломератів на фінансовому ринку України : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / Кремень Вікторія Михайлівна. – Суми, 2009 р. – 243 с.

36. Кремень В.М. Критерії ідентифікації фінансового конгломерату: вітчизняний та європейський підходи / І. Школьник, О. Козьменко, В. Кремень // Вісник Національного банку України. – 2009. – № 6. – С. 32–36.

37. Кремень В.М. Особливості оцінювання розвитку фінансового сектора України / В. М. Кремень, А. Ю. Семенов // Вісник Хмельницького національного університету. – 2013. – № 2. – Т. 1 "Економічні науки". – С. 160-165.

38. Кремень В.М. Фінанси: навчальний посібник (гриф МОНмолодьспорту України) / О.І. Кремень, В.М. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 412 с.

39. Кремень В. М. Вплив міжнародних фінансових конгломератів на фінансово-економічну безпеку України / В. М. Кремень // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції “Економічна безпека і проблеми господарсько-політичної трансформації соціально-економічно-економічних систем”. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. – С.177-179.

40. Левченко В. П. Розвиток ринку небанківських фінансових послуг України : монографія / В. П. Левченко. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 368 с.

41. Лютий І. О. Гроші та кредит: підручник / І. О. Лютий, Н. І. Версаль, О.

В. Любкіна, О. Д. Рожко; за заг. ред. І. О. Лютого. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2010. - 559 с.

42. Лютий І.О. Банківська справа: підручник для студ. вищ. навч. закл. / І.О.Лютий, А.С. Криклій, В.І.Міщенко та ін.; за заг. ред. І.О. Лютого - К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. - 384 с.

43. Макаренко М. І. Транскордонна міграція капіталу як фактор загострення міжнародної конкуренції на фінансових ринках / М. І. Макаренко // Міжнародна банківська конкуренція: Теорія і практика: Збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції (31 травня-1 червня 2007 р.). – С.65-67.

44. Макарюк А. В. Инвестиционная политика в управлении инвестиционным потенциалом экономических систем / Национальная и региональная экономика. Текущие проблемы Восточной Европы : монография / А. В. Макарюк, Б. А. Москаленко ; под ред. Эльжбета Милош. – Люблин : Politechnika Lubelska, 2013 – С.62–72.

45. Макроекономічний та монетарний огляд квітень 2015 — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=16817940>

46. Мандрик Р. Финансовые конгломераты: причины возникновения, достоинства, недостатки [Електронний ресурс] / Р. Мандрик, М. Шеховцев. – Режим доступу : <http://www.fingames.com.ua/news/7062/>. –

47. Назаркіна Л.І., Родкіна О.Ю. Основи банківської справи/ Назаркіна Л.І., Родкіна О.Ю. // Одеса: ОДЕУ 2006 348 С.

48. Науменкова С.В. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. / С.В.Науменкова, С.В.Міщенко. - К.: Знання, 2010. - 532 с.

49. Про банки і банківську діяльність Закон України ВВР від 07.12.2000 № 2121-III зі змінами № 218-VIII від 02.03.2016.

50. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці Закон України від 07.03.2015 р. № 219-8.

51. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні Закон

України ВВР від 30.10.1996 № 448/96-ВР зі змінами N 406-VII (406-18) від 04.07.2013, ВВР, 2014, N 20-21, ст.712.

52. Про Національний банк України Закон України ВВР від 20.05.1999 № 679-XIV зі змінами № 213-VIII від 02.03.2016.

53. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг Закон України ВВР від 12.07.2001 № 2664-III зі змінами № 123-VIII від 15.01.2016, ВВР, 2015, № 10, ст.64.

54. Прямі і іноземні інвестиції в Україні (статистичні дані) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/fdi/>

55. Річний звіт НБУ за 2014 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=17568764>

56. Рубанов П. М. Сучасний стан та тенденції розвитку фінансового посередництва в Україні в умовах світової фінансової кризи // П. М. Рубанов / Механізм регулювання економіки. – 2011. – № 4. – С. 167–171.

57. Рубанов П. М. Сучасний стан та тенденції розвитку фінансового посередництва в Україні в умовах світової фінансової кризи / П. М. Рубанов // Механізм регулювання економіки. – 2011. – № 4. – С. 170.

58. Сало І. В. Проблеми українського ринку М&А на сучасному етапі його розвитку/ І. В. Сало, Ю. М. Петренко // Вісник Української академії банківської справи. – 2007. – № 1. – С.96-103.

59. Словник-довідник банківської термінології. - К.: Національний банк України. Центр наукових досліджень, 2013. - 176.с.

60. Смовженко Т. С. Кредитування і контроль : підручник / авт. кол. : Т. С. Смовженко, Р. А. Слав'юк, Р. Р. Коцовська та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук проф.Т. С. Смовженко, д-ра екон. наук проф. Р. А. Слав'юка. – К. : УБС НБУ, 2012. – 375 с.

61. Соколинский В.М. Макроэкономическое регулирование: роль государства и корпораций: учебное пособие/ кол. Автор; под ред. В.М.Соколинского. - М.: КНОРУС, 2012. - 248 с.

62. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2015 року (проект) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/748.html>.

63. Тавасиев А. М. Банковское дело : учебник для бакалавров / А. М. Тавасиев. — М. : Издательство Юрайт, 2013. — 647 с
64. Тридід О. М. Концептуальні засади формування організаційно-економічного механізму антикризового управління банком / О. М. Тридід, В. Я. Вовк // Фінанси України. – 2009. – № 1. – С.98-106.
65. Тридід О. М. Фінанси: курс для банкірів : підручник / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Тридіда, д-ра екон. наук, проф. О. Б. Жихор. – К. : УБС НБУ, 2012. – 507 с.
66. Черкашина К.Ф. Гроші і кредит: навчальний посібник / К.Ф.Черкашина, Л.Ю.Сисоєва. - К.: ЦП «Компринт», 2014.
67. Чуприна А.І. Роль іноземного капіталу в банківській системі України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prvse/2013_2/8.pdf
68. Черкасов В.Е. Финансовый анализ в коммерческом банке. – М.: ИНФРА-
69. Шпиг Ф., Деркач А., Малюков В. Стратегические аспекты управления ликвидностью Кб. // Финансовые риски – 2015. – № 22. – С. 81 – 90.